

Kotkan kirjastojen ja koulujen yhteistyösuunnitelma 2017-2020

1 YHTEISTYÖSUUNNITELMAN TAUSTAA JA PERUSTEITA

Yhteistyösuunnitelman pohtiminen aloitettiin vuonna 2014 ja Rosa Hahkala teki opinnäytteen mahdollisen sopimuksen sisällöstä ja tarpeellisuudesta. Tämän esiselvityksen pohjalta kirjasto ja koulu päättivät perustaa työryhmän laatimaan sopimusta. Alun perin sopimus piti ottaa käyttöön syyslukukauden alussa 2015, mutta mm. uuden opetussuunnitelman ja kirjaston toimintaympäristön muutosten johdosta alkuperäinen aikataulu siirtyi.

Yhteistyösuunnitelma toimii ohjeena, jonka mukaan koulujen ja kirjaston välistä yhteistyötä voidaan toteuttaa resurssit huomioon ottaen suunnitelmallisesti.

Tiedonhallintataitojen oppimisen lisäksi yhteistyösuunnitelmassa tärkeänä tavoitteena on lasten ja nuorten lukuharrastuksen lisääminen ja opettajien opetustyön sekä koulukirjastotyön tukeminen. Tavoitteiden pohjana ovat sekä valtakunnalliset tietostrategiat ja opetussuunnitelmat että kunnallinen yhteistyö.

1.1. Keitä yhteistyösuunnitelma koskee

Koulujen ja kirjaston yhteistyösuunnitelma koskee esiopetusta, perusopetusta, lukio-opetusta ja kaupunginkirjastoa. Kirjaston ja koulujen yhteistyösuunnitelman on tarkoitus yhdessä Kotkan kaupungin kulttuuripolun kanssa täydentää ja tukea koulujen ja esiopetuksen opetussuunnitelmia.

1.2. Mitä tavoitteita yhteistyösuunnitelma sisältää

- Lukemaan innostaminen ja lukuharrastuksen lisääminen
 - o kirjailijavierailut
 - o kirjavinkkaus
 - o kirjallisuusdiplomit
 - o kirjalaatikot
 - o kirjallisuustapahtumat
 - o kirjalliset teemaviikot
 - o muut yhteiset lukuharrastusta edistävät toimet ja projektit
- Tiedonhankinnan opetus ja lähdekritiikki
 - o Tiedonhankinnan koko prosessi (aiheen rajaus/tiedontarve → tiedonhaku → aineiston arviointi/ lähdekritiikki → tiedon esitys)
 - o Aiheen rajaus/tiedontarve
 - o Tiedonhaku
 - o Aineiston arviointi/lähdekritiikki
- Kirjastovierailut ja kirjastonkäytön opetus
- Mediataitojen kehittäminen ja tekijänoikeudet

Kirjasto takaa Kulttuuripolun tavoitetason täyttymisen: joka vuosi Kotkan kaikki esikoululaiset tutustuvat lähimpään kiinteään kirjastoonsa ja 4. luokkalaisten ikäluokka vinkataan

4. luokkalaisten vinkataan syksyllä ja esikoululaiset käyvät kirjastoissa keväällä. Esikouluvierailuja varten kirjasto ehdottaa etukäteen kouluille valmiita päivämääriä valittavaksi.

2.1. Osallistuvat ikäluokat

- Kirjasto sitoutuu toteuttamaan Kulttuuripolun tavoitetasot 0.-1. luokilla sekä 4. luokalla.

Esiopetuksessa oppilaat käyvät mahdollisuuksien mukaan lähimmässä kiinteässä kirjastossa tutustumassa kirjaston peruskäyttöön. Vierailun aikana kaikki halukkaat oppilaat saavat kirjastokortin.

4. luokalla painopiste on lukemaan innostamisessa kirjavinkkauksen muodossa ja tiedonhaun alkeissa. Tiedonhausta kirjasto on valmistellut opetuspaketin, joka sopii myös opettajan kanssa opiskeltavaksi.

Tarkemmin yksityiskohdista sovitaan esiopetuksen ja 4. luokkien osalta Kulttuuripolun yhteydessä ja kouluille lähetettävissä tiedotteissa. Tällaisia yksityiskohtia ovat erityisesti vierailujen sijoittuminen kalenterivuoteen, sopivat vierailuajat ja muut vastaavat asiat.

- Yläkouluille tarjotaan ensisijaisesti tiedonhaun opetusta ja mediakasvatuksen opetusta. Myös kirjavinkkausta ja teeman mukaisia kirjalaatikoita on tarjolla. Tavoitteena on, että ainakin kolme vuosiluokkaa kokonaisuudessaan kävisi kirjastossa tai osallistuisi kirjaston järjestämiin opetuskokonaisuuksiin. Muille ikäluokille tarjotaan kirjaston palveluja resurssien mukaan.

2.2. Käykö ikäluokka kirjastossa vai kirjasto koulussa?

Rahaa erillisiin kirjastovierailuihin ei ole osoitettavissa, mutta yhdistäminen muihin kuljetusta vaativiin koulun tapahtumiin tai Kulttuuripolun vierailuihin on mahdollista.

Pääsääntöisesti tarkoitus on, että oppilaat vierailisivat kirjastoissa, mutta jos se on välttämätöntä, myös päinvastainen järjestely on mahdollinen.

Kirjasto järjestää myös mahdollisuuksien mukaan virtuaalisia palveluita ja menee kouluille järjestämään tiedonhaun opetusta, kirjavinkkausta ja mediakasvatusta.

Tutustumiskäynnejä kirjastoon järjestetään pyydettyäessä myös opettajille.

2.3. Muut kirjastokäynnit, tarkennuksia yleisiin ohjeisiin ja yleinen yhteistyö

Kirjasto sitoutuu järjestämään tässä yhteistyösopimuksessa esitetyt palvelut, mutta nykyinen henkilökuntatilanne ei salli kaikkien palveluiden järjestämistä samaan aikaan, koska samat henkilöt hoitavat kirjastossa useampien ikäluokkien palvelut.

Kirjasto toivoo, että yli 50 oppilaan esiopetusryhmät jaettaisiin osiin, jos mahdollista. Kirjavinkkaukseen tullaan pääsääntöisesti luokka kerrallaan. Poikkeuksista sovitaan tarvittaessa erikseen.

Vierailun varaamisesta ja sen ohjeistamisesta kirjasto tiedottaa erikseen. Lukuvuositedotteissa kerrotaan mistä eri palvelut varataan ja niistä löytyvät myös tarpeelliset yhteystiedot. Kirjasto suosittaa, että kaikki palvelut varataan vähintään kahta viikkoa ennen. Poikkeuksena sellaiset kirjastovierailut, joille ei tarvita kirjaston järjestämiä palveluita. Omatoiminen kirjastovierailu on toki aina tervetullutta. Isompien ryhmien toivotaan ilmoittavan tulostaan ennakolta.

Muiden ryhmien kirjastonkäytön opetuksen kirjasto pyrkii sovittamaan heidän tarpeidensa mukaan. Myös heille kuuluvat kaikki samat palvelut, jotka muukin ikäluokka saa. Muilla ryhmillä tarkoitetaan tässä yhteydessä maahanmuuttajia, erityisluokkia, liikuntarajoitteisia tms..

Opettajat voivat tulla luokkansa tai ryhmän kanssa kirjastoon kirjaston aukioloaikoina etsimään tietoja esitelmiin ja ryhmätöihin sekä lainaamaan aineistoa.

Opettajat voivat ottaa etukäteen yhteyttä, jos haluavat erityisneuvontaa kirjaston henkilökunnalta. Käytännössä muun kuin peruslainauspalvelua paremman ja laajemman palvelun saamisen varmistamiseksi kannattaa ottaa yhteyttä kirjastoon ennakolta.

Kirjasto tulee myös pyynnöstä opettajien koulutuspäiviin tekemään tietoiskuja, joissa kerrotaan kirjaston tarjoamista palveluista, tekijänoikeuksista tms.

3. KOULUKIRJASTOTYÖ

Kirjasto auttaa resurssien mukaan ja tarjoaa asiantuntija-apua tarvittaessa. Koulukirjastotilanteen kartoitus ja yhteistoimintatarpeen selvittäminen olisivat ajankohtaisia. Ennen tarkempaa tilannekuvaa ei tässä sopimuksessa määritellä koulukirjastojen ja kaupunginkirjaston yhteistyön laajuutta tai muotoja.

4. MUUT KIRJASTOPALVELUT

Kirjastoista voi tilata aiheenmukaisia kirjalaatikkoja ryhmätöitä tai muuta kouluopetusta tukemaan. Kirjasto voi sisällyttää paketteihin myös kaunokirjallisuutta esimerkiksi pulpettikirjoiksi tavallista pidemmällä laina-ajalla. Kirjapakettipyynnöt ja aineistonhakupyynnöt kannattaa tehdä hyvissä ajoin, mielellään kahta viikkoa ennen aineiston tarvetta.

Lukudiplomikirjoja ei kirjalaatikoihin pääsääntöisesti laiteta, koska Kotkan kirjastolla ei riitä teoksista niteitä sekä laatikoihin että lainattavaksi. Poikkeuksena tähän sellaiset pitkät sarjat, joista kaikki osat kelpaavat diplomisiin.

Kaikkea aineistoa toimitetaan kouluille myös kirjastoauton ja lähikirjastojen kautta.

Kesäisin Kotkan kirjastoissa järjestetään lukukampanja kaikille kouluikäisille. Osallistuminen on vapaaehtoista. Kirjasto tiedottaa tästä kouluja toukokuun aikana.

Kirjaston henkilökunnalle voi esittää toivomuksia eri aihepiirejä koskevan aineiston täydentämiseksi. Koulujen taholta tehty aineiston hankintaa koskevat toivomukset pyritään toteuttamaan resurssien mukaan.

4.1. Lukudiplomi

Kirjasto päivittää lukudiplomia säännöllisesti, yleensä vuosittain. Ajanmukaiset lukudiplomilistat löytyvät Kyyti.fi -sivujen lisäksi myös uudesta kirjastojärjestelmästä, Kohasta. Lastenkirjojen varaus on aina maksutonta!

Lukudiplomi suoritetaan vuosittain kuudenteen luokkaan saakka. Yläkouluille on oma diplominsa. Diplomin suorittaminen on vapaaehtoista ja koulut seuraavat diplomin suorittamista haluamallaan tavalla.

Kirjasto toivoo diplomin suorittamisen olevan mahdollisimman helppoa, jotta se ensisijaisesti palvelisi lukuharrastuksen edistämistä eikä olisi oppilaille ylimääräinen suorittamista vaativa pakkopulla.

Koulu voi halutessaan suorittaa myös muita kuin kirjaston tarjoamaa diplomia, mutta kirjastoon kannattaa tällöin olla yhteydessä, jotta kirjasto voi varata kirjoja riittävästi ja että kirjasto ei poista pakollista diplomikirjaa tietämättään. Mikäli koulu haluaa luetuttaa koululla itsellään olevia kirjasarjoja diplomin suorittamiseksi, on tämä mahdollista. Tällöin koulu vastaa siitä, että niteitä on riittävästi diplomin suorittajia varten.

4.2. Kirjailijavierailut

Kirjailijan näkeminen ja kuuleminen on hyvä tapa innostaa lukemaan. Vierailun järjestämisessä on hyvä yhdistää päiväkodin tai koulun ja kirjaston rajalliset määrärahat ja voimavarat. Vierailu kannattaa suunnitella hyvissä ajoin ja varata määräraha koulun budjettiin. Kirjasto voi hoitaa kirjailijavierailun käytännön järjestelyt ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan osaltaan kuluihin.

4.2.1. Esimerkki kirjailijavierailujen kulujen jakamisesta

Kirjasto ja koulut voisivat tehdä tiiviimpää yhteistyötä kirjailijavierailujen järjestämisessä. Esimerkiksi Lukukeskuksen kautta varattu kirjailijavieras kolmen esityksen kera maksaisi 650€ + matkat ja majoitus. Kahden päivän vierailukeikan (1000€ + matkat ja majoitus kahdelta yöltä) aikana kirjailijavieras esiintyisi yläkoulun tai lukion yhdelle ikäluokalle koko Kotkassa. Koulutoimi maksaisi 1000€ ja kirjasto hoitaisi käytännön järjestelyt (kutsuminen, laskutus jne.) sekä maksaisi vierailijan matkakulut ja hotellimajoitukset. Tavoitteena on, että kirjailijavierailu pystyttäisiin järjestämään joka vuosi.

5. TIEDOTUS

Päätettiin, että kouluilla olisi kirjaston yhteysopettaja tai kulttuuriyhdyshenkilö. Pienemmillä kouluilla rehtori hoitaa yhteydenpidon.

Kirjasto lähettää kutsut ja tiedotteet tarjotuista palveluista kouluille ja lisäksi yleistiedotteet lukukausien alussa. Tiedotteet lähetetään sekä sähköisesti että paperimuodossa.

Kaikista kirjaston tarjoamista palveluista tehdään kooste myös Kyyti.fi -sivuille ja tarvittaessa kaupungin intraan.

Kirjasto informoi kouluja omista tapahtumistaan ja lähettää myös niistä tiedotteita kouluille. Myös koulut voivat lähettää tiedotteita omista tilaisuuksistaan kirjastolle.

6. MUU YHTEISTYÖ

Kirjastosta osallistutaan mielellään erilaisiin lukemaan innostamisen, mediakasvatukseen tai kirjaston käyttöön liittyviin projekteihin ja tapahtumiin. Koulu voi ottaa yhteistyöasioissa yhteyttä pääkirjaston lastenosastoon.

6.1. Näyttelyt

Kirjastojen tiloihin voidaan sijoittaa esimerkiksi luokkalehtiä, oppilaiden laatimia kirja-arvosteluja tai lukuvinkkejä ja kuvataide- ja kirjoituskilpailujen töitä sekä pienimuotoisia näyttelyitä. Kirjasto tarjoaa koulujen näyttelyjä varten näyttelyvitriinit. Kirjasto tarjoaa mielellään myös maksutonta tilaa koulujen musiikkiesityksille, näytelmille tms. Kirjasto tukee muutenkin mielellään koulujen kulttuuritoimintaa mahdollisuuksien mukaan.

6.2. Työelämään tutustuminen

Kirjastosta voi jatkossakin hakea paikkoja työelämään tutustumisjaksoille. Paikkoja on rajallisesti.

7. YHTEYSHENKILÖT JA YHTEISTYÖSUUNNITELMAN SEURANTA

Yhteyshenkilöinä ja yhteistyösuunnitelman seurantaryhmänä toimivat opettajien edustajat eri kouluasteilta sekä lasten- ja nuortenkirjastotyöstä vastaava osastonjohtaja. Ryhmä kokoontuu tarvittaessa tai ainakin kerran vuodessa. Ryhmän koollekutsujana toimi pääkirjaston lastenosaston johtaja.

Seurantaryhmän jäsenet: sovitaan 16.12. kokouksessa.

Sopimuksen hyväksyvät 1.1.2017 alkaen noudatettavaksi

kirjastotoimen johtaja
Katariina Kupiainen

opetustoimen johtaja
Juha Henriksson